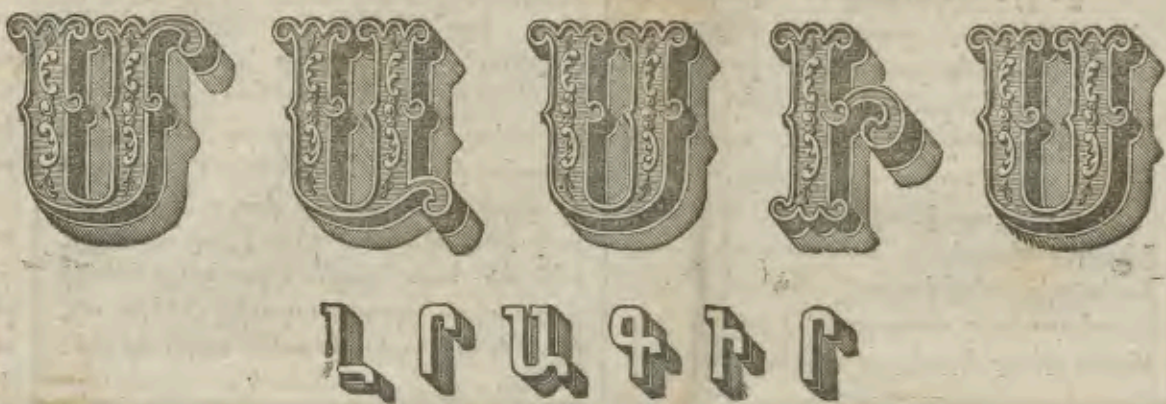

Տարեկան գին 6 Եւրոպայի Կոնսուլատի
Վերանայ 31/1
Մեկ ծանուցումը տողին 2 դուրով է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյ 1ի6
ն. 15ին կը սկսին:

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ևամբար
ծախքը առնուի փայլ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցի գրութիւն Խմբագրին պիտի
ուղարկուի. եւ ասոնց համար Ծախ
քը ինքեղին փայլ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՀՈՒՏԱՆԴՆՈՒՊՈՒՄ 26 ՀՈՒՏԵՐԵՐ

ՊՐՈԲԱՅԻՆ ՀՆՈՒՊԱՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ

Լոնտոն 3 նոյեմբ. .
Օսմանեան Բոնաօրիւմ 51 51/4:

Փարիզ 3 նոյեմբ. .
Օսմանեան Բոնաօրիւմ 54 55/4:

Օսմանեան Պանքային բաժինները 71/2
դրուի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պատերազմի ու խաղաղութեան կողմ
նախընտրուած մէջ վիճաբանութիւնները կը
շարունակեն, բայց տերութեանց քաղա-
քականութիւնը դեռ այս երկու կողմանց
ու մէկուն կարծեացը նպատակ որո-
շումը բրած է:

Եւրոպայի մէջ ծանուցելու էինք
թէ Միգրելոյ կառավարութիւնը Պաղլայի
և Եւստրիոյ կառավարութեանց առաջար-
կեր էր միաբան ծանուցադրել մի Ռուսի-
ոյ կառավարութեան ղեկի՝ յայտարար-
ութիւն ընելով թէ Ռուսիոյ Լեհաս-
տանի նկատմամբ 1815ի դաշնագրութեան
սրտանդրութիւններն ի գործ դնել չու-
ղեւուն համար Լեհաստանի վրայ ունե-
ցած իրաւունքն ինկած է:

Պաղլայ այս առաջարկութիւնը չեն-
դունելու պատճառ մը չունեն, բայց
Եւստրիոյ պալատի դժգոհ յայտարարու-
թեան մը հետեանքը նկատելով, որ Լե-
րեն շատ սուղ կը նստի, վասն զի
Ռուսիոյ առաջին հարուածներուն ինք
ենթակայ կընար բլաւ, չուղեց ասանց
ապահովութեան ընդունիլ: Միգրելոյ չիւր-
ցած ապահովութիւն տալ, կամ գոնե այն-
պիսի ապահովութիւններ տալ ուղեց, ու
բոնք չէին կընար աներկեանութիւն աղբը
Եւստրիոյ, հետեւաբար Միգրելոյ առաջար-
կութիւնը չընդունուեցաւ:

Եւստրիոյ ամենայնիւ Պաղլայի և Միգ-
րելոյ մէջ Լեհաստանի աղաւթութեան
կողմնակիցներն օր քան զօր կը շատան
և ձայններն կը բարձրացնեն, այնպէս
որ հաւանականութեան դէմ չէ կար-
ծել, որ եթէ Լեհաստան կարենան մինչև
յառաջիկայ դարուն զինանալ, արեւմտեան
տերութիւնները կամայ ակամայ կը հար-
կադրին զենք առնելու:

Եստրիոյ եւ ժամանակիս ամենէն կարե-
ւոր խնդրոյն վրայ եւրոպական լրագրաց
բերած տեղեկութիւններուն համաձայն
բովանդակութիւնը, որուն մէջ ինչպէս
կը տեսնուի՝ հետաքրքրութիւն գոհ ընե-
լիք բան մը չկայ:

Եւստրիոյ պատճառաւ Եւրոպայի հաս-
տիւթիւնը անհամբերութեամբ Պաղ-
լայի և Միգրելոյ խորհրդարաններուն բաց-
մանը կ'սպասէ, ուր անշուշտ ջերմ վի-
ճաբանութիւններ պիտի բացուին Լե-
հաստանի, Մէքսիկայի, Էքվիվորի և
Հաւայի խնդիրներուն վրայ, որոնք Եւ-
րոպայի քաղաքացիացի համայնքը փորձի
տակ դրած են այս օրերս, և ամեն մէկը
բաւական են աշխարհի խաղաղութիւնը
վերականգնելու:

Փարիզէն եկած վերջին լուրերը կը
ծանուցանեն թէ Պաղլայի կառավարու-
թիւնը տերութեան ներքին և արտաքին
գործերուն վրայ իր տեղեկագիրը Օ-
րենսդրական ժողովին ներկայացնելէ ա-
ռաջ՝ միտք ունի արտաքին գործոց պաշ-
տօնեայ Պ. Տրուէն ալ Լեհաստան երկու
ծանուցադրելու հրատարակելու, որոց մէ-
կը յունիս 20 թուով Միգրելոյ կառավա-
րութեան ղեկած է, երկրորդն ալ յու-
նիս 21 թուով Եւստրիոյ կառավարու-
թեան: Եւստրիոյ ծանուցադրութեան
հրատարակումը՝ որոնք գրեթէ Լեհաս-
տանի խնդրոյն ներկայ վիճակին բանալին
ընէ կը պարունակեն եղբ, նպատակ ունի
նոյն խնդրոյն մէջ կառավարութեան բըւ-
նած ընթացքին վրայ նպատակաւ դաս-
գրութիւն մը ազդել հասարակաց կարծ-
եաց, որ քիչ ազդեցութիւն չենք խոր-
հրդարաններուն մէջ բացուելիք վիճաբա-
նութիւններուն վրայ: Եւրոպայի պաշտօնա-
կան դրութիւնները պիտի ցուցնեն եղբ
որ Լեհաստանի խնդրոյն մէջ Եւստրիոյ
կառավարութեան արեւմտեան տերու-
թիւններէն ինքեղանէ կարեւոր որոշու-
նիւնը Պաղլայի պատրաստ էր տալու, բայց
Միգրելոյ մինչև հիմա ուշացուց, և այս
պատճառաւ դեռ պահապանութիւններն
ապարդիւն ընթացք մ'ունենցան:

Յոնիստան կողմէն Զուլաստանի հետ
միանալու Եւստրիոյ կառավարութեան մը
առաջարկութիւնն պատճառ է:

Միլիտարի Օսթ-Տայէ-Բոսթ լը-
րագիրը կը յուսայ որ այս միութիւնը մեծ
տերութեանց հաւանութեան ու վաւե-
րացմանը ներկայացուելով՝ յատուկ դեռ
պանաթողով մը քննութեանը կը յանձ-
նուի: Եւստրիոյ կողմէ հասկնալ թէ
Քորֆուի ամրութիւնները, Տօբերն ու
նաւարաններն ալ Հելսինկիոյ Պետր-
թագաւորին պիտի յանձնուին թէ Միգ-
րելոյ ձեռքը պիտի մնան: Եթէ Հելսինկի-
ոյ թագաւորին պիտի տրուին, Եւրոպա-
կան ծովուն ապահովութիւնը վտանգի
մէջ կ'ընկայ: «Եւրոպայի Լեհաստանի
կողմէն Զուլաստանի կողմէն աս-
կէց 48 տարի առաջ Եւստրիոյ Ռուսիոյ
և Բրուսիոյ հաճութեամբ Միգրելոյ յանձ-
նուած էին, հիմա ալ հարկ է որ Զու-
լաստանի թագաւորին յանձնուելու հա-
մար նոյն տերութեանց խորհուրդ հար-
ցուի: Մանաւանդ Եւստրիոյ երկրի
աւանդուելով՝ կուղե զայն յայտնել, պա-
մաններ առաջարկել և երաշխաւորու-
թիւններ խնդրել: »

Եթէնքէն հոկտ. 18/30 թուով մայ-
րաքաղաքիս հեղինակեան դեպքանաւորը
եկած հեռագրաւոր մը կը ծանուցանէ
թէ Զուլաստանի Պետր-Ե. թագաւո-
րը նոյն առաւուն Գրեթէն նաւահանգիս-
տը հասեր է գաղղիական անդրկական և
ուսական նաւախուժութեան ուղեկցու-
թեամբ, և նոյն օրը կէս օրին Եթէնք մը
տեր է:

Մէքսիկայի մէջ գաղղիացիք օր քան
զօր ժողովրդեան համակրութիւնը գրա-
ւելով, կրտսէր թէ շատերը իրենց երկրին
Պաղլայի հետ միանալու կուղեն, և այս

մտքը պատշաճաւորութիւն մը Պաղլայի
գաղաւոր պատրաստուի եղբ:

Միլիտարի Օսթ-Տայէ-Բոսթ լը-
րագիրը ալ պատշաճաւորութիւններ
կ'ապաստեն, որոնք Պաղլայի պիտի գան և
ղեր խնդրելու որ այս երկու երկրներն
ալ Մէքսիկայի հետ միանան:

Բեղրադիոյ լրագիրները կը ծանու-
ցանեն թէ Ռուսաց Ս. Եղեքսանդր
կոյսը՝ որ կայսրուհւոյն տիրութեանը
պատճառաւ Պըրլմէ դաշտէ եր կայսե-
րական ընտանեաց հետ, հոկտեմբեր ամ-
սոյս վերջը Բեղրադիոյ պիտի վերա-
դառնայ: Պաղլայի հոյսն առաջնութիւնը
բարեխաւն օգտերն կ'ազդուրէր է:

Մարալայի ուսական կառավա-
րութիւնը յայտարարութիւն մը հանեց,
որուն մէջ կը ծանուցանէ թէ բոլոր Ս. ար-
շաւայի մէջ առանց հրամանագրի զենք
գործածութիւնը պատերազմական օրինօք
հրացանի պիտի բռնուին:

Թիբետէն եկած լուրերը կը ծա-
յալեն թէ Եւրոպայի օրերս հին հասեր է, և ժամանակ մը իւր
իսկին Մաքսիմիլիանոս արշիւղութիւն հետ
Միլիտարի պաղլայի պիտի բնակի օղա-
վութեան պատճառաւ:

Պոնդայէն եկած հեռագրաւոր մը կը
ծանուցանէ թէ 7000 հոգի Լեհոս գե-
տէն անցնելով Բենիմայի երկիրը կ'սկսե-
ն: Բեղրադիոյ կը կարծուի թէ այս
գունդը Եւրոպայի Տօբ Մէհէմեթ
խանին օղլուց հրամանատարութեանն էր:
Քիչ դանուած մեծ բանակ մը յառաջա-
պահներն են:

Բենիմայի մէջ գանուած անդրկական
զորաց առաջին դունդը՝ ամոնց դեմ զօր-
կուր է: Միանգամայն որոշուր է որ
12 հազար հոգի բաղկացեալ բանակ մը
ձմեռը Լահոռի մէջ նստի:

Նիքիտանի անդրկական սահմանա-
գրելին վրայ յուզման նշաններ կը տես-
նուեն, բայց չէր յուսացուեր որ այսչափ
շուտ պիտի յայտնուէին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Չորեքշաբթի իրիկուն Փարիզէն հե-
ռագրով լուր եկաւ թէ օսմանեան քօն-
աօրիները մինչև 50/18 ինկեր են:

Եւստրիոյ անկումը ունեց քա-
ղաքական և ունեց ալ գրամական պատ-
ճառներու կուտան, բայց հեռագիրն այս
մասին լուած ըլլալուն համար բուն պատ-
ճառը ճշիւ յայտնի չէ:

Լոնտոնէն նոյեմբեր 5 թուով հե-
ռագրաւոր մ'ալ կը ծանուցանէ թէ
Լոնտոնի Պորային մէջ ալ Պօնտօնե-
րն ինկեր են, բայց Բոնաօրիւմները մի-
շև 51, 51 1/4 բարձրացեր են և գնողներ
կան:

Երեքշաբթի օրը յունաց նորինալի
Պատրիարք Գեր. Սօֆրոնիոս արքեպիս-
կոսոսք Բ. Դրան կողմանէ երկրորդ ան-
գամ զրկուած Մալաքոթ շոքեանաւ

մայրաքաղաք հասաւ: Շոքեանաւ ուղ-
ղակի կամուրջէն ներս մտնելով Պէնէրի
յունաց Պատրիարքարանին առջև խա-
րխի նետեց:

Միլիտարի յունաց արդին կղերա-
կան և աշխարհական գլխաւորները շոքե-
նաւ երթալով նորինալի Պատրիարքը
շնորհաւորեցին: Յետոյ Մորին արքաւ-
նութիւնը Բարձր. Տօբիկային կողմանէ
զրկուած շքեղ մահաւելով մը ցամաք ե-
լաւ, և ուղղակի Պէնէրի պատրիարքա-
կան եկեղեցին դնաց, ուր այս պատաղա-
յիս մէջ սփրանկան եղած կրօնական ա-
րարողութիւնները կատարուեցան:

Յայտնի է որ նորինալի Պատրիարքը
բերելու համար կայսերական կառավարու-
թեան կողմանէ յատկապէս Լեւրի Խայր
անուն շոքեանաւ Միլիտարի ղեկուած էր,
բայց ետ դառնալուն շոքեանաւին կաթման
միատուելով Լեւր յիշնաւ համարիսար մը-
տեր էր նորագութեան համար, և այս
յապագան վրայ Բ. Գոնէն վերջիջեալ
Մալաքոթ շոքեանաւ զրկուեցաւ: Ս. Եւ-
րին արքեպիսկոսէս Լեւր յիշնաւ առնելով
Ս. Պօլս բերաւ:

Օգոստոսիաւ Ինքնակալը յունաց
պատրիարքական Տեղապահ Գեր. Մելե-
տիոս եպիսկոպոսին երրորդ կարգի Մե-
ճիսիէ պատուանշան շնորհեց:

Միլիտարի մեղ հաւատալ թէ կայսերական
բարեխաւս կառավարութիւնը որ իր հաւա-
տակաց հաւատարմութեամբ ծառայութիւնները
վարձատրելու միշտ պատրաստ է, այսպի-
սի կայսերական շնորհաց արժանի կընէ նա-
և Հայ ազգիս պատրիարքական Տեղա-
պահ Գեր. Ստեփաննոս արքեպիսկոպոսը,
որ երկու տարիէ ի վեր՝ մահաւանդ գրծ-
ուարին պարագայներու մէջ գովելի խո-
հականութեամբ ազգին գործերն յանձնա-
ծեց:

Ար յունաց օր աղբային Պաղլայի
կան ժողովն ալ այս մասին արժան եղած
միջնորդութիւնը չընտար:

Մայսերական հրամանաւ՝
Թուրքիոյ կառավարել Ս. Բա-
շեա փաշան Դանուրի եւրոպական յանձ-
նաթողովին նախագահ անուանեցաւ: Իսկ
փաշային տեղ՝ որ Հերոսի կայսերական
բանակներէն մէկուն հրամանատար ան-
ուանեցաւ:

Հազդի պէ յն արքունի պալատին մա-
տակարար և կայսերական զանձուն վերա-
տեսուչ անուանեցաւ:

Տօբիկայութեան ժողովոյ անդամ-
ներէն Ս. Եսիմ փաշան օգոստոսիաւ Ինք-
նակալին բանակի օգնական անուանեցաւ
առաջուան պաշտօնն ալ վրան մնալով:

Օգոստոսիաւ Ինքնակալին թիկնա-
պահներէն գերապետ Սիւրէյան պէ յը
Տօբիկայութեան ժողովին անդամ անուա-
նեցաւ:

Եթէնի նախորդ կառավարել Ե. Զմեա
փաշան Ս. անայ կառավարել անուանեցաւ:

Տրապիզոնի համարալալ Թաֆիւր Ե-
ֆէտիմի պայմանագրութեանց տեսուչ
քննիչ Սիւրէյան փաշային անուանեցաւ:

Օգոստոսի 1-ին Ինքնակալը երեքշաբթի իր իրական մայրաքաղաքին Իսթանբուլում թափառելու համար իր փառապանակը ներկայացրեց և ասաց՝

Այս քաղաքը անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է:

Բերայի մեջ ալ վեհապետ կայսեր անցած փողոցները խիստ գեղեցիկ կերպով բուսականացվել են:

Օգոստոսի 1-ին Ինքնակալը իւր կայսերական եղբորդու իւր քաղաքը Իսթանբուլում և բոլոր իր բարձրաստիճան ուղեկցիներուն հետ թափառելու ժամանակ իսթանբուլում և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Փարիզ 5 նոյեմբեր:

«Ծերականի և Օրենսդրական ժողովը խորհրդարաններն այսօր բացուեցան»:

Այսօր Կոնստանդնուպոլիսի Լեհաստանի խորհրդի վաղ խօսքով կը հաստատուի թէ ներկայ գրեթէ մեջ տակաւին երկար ժամանակ կենող անհայտն է, և թէ Եւրոպայի յոյժով բոլոր խորհրդները Լեհաստանի տեղութեան ժողովը մը որոշմամբ ներկայացնելու հարկ կայ:

«Ժամանակն եկաւ, կըսէ կայսրը, որ յեղափոխութիւններէ խորտակուեցաւ զարգացան շէնքը նոր հիմանց վաղ վերահանդիս»:

Հիւան, ամեն տեղ փոխուեցան կամ աւելուեցան. նախապաշարուններն ու ռուս կայսրութիւնները չափաւոր երկար տեւեցին, պէտք է որ ժողովը բաղձանքն օրինաւորապէս վաւերացնենք:

«Երբեք անհայտ բացուած է առջեւին, մէկը քաղաքակրթութեամբ և խաղաղութեամբ յառաջդիմութեան կառավարող է, իսկ միւսը վաղափուլ անդեաւ մը հաստատուեցաւ յառաջդիմութեամբ անհրաժեշտ պատերազմի կառավարող է»:

Փարիզ 5 նոյեմբեր:

«Ամերիկայէն եկած վերջին թղթաբերը ըստ իր բերելու չափով հարաւայեցող Լեհաստանի հիւսիսայեցող յաղթել է»:

«Լեհաստանի մէջ ձերբակալութիւններն և Սիւլիսի աքսորները կը շարունակեն: Թերեօֆ զօրավայրին դէմ սպանութեան փորձ մը ըլլալով թեթեւ կերպով վերադարձեալ է»:

ԱՅԳԱՅԻՆ

Կողային ընդհանուր ժողովը ատեն նախկին փոխանորդ մեծապատիւ Աղաթոն Գրիգոր Եփեմիսի և Քաղաքական ժողովը անդամութենէ հրաժարեալ մեծապատիւ Բարունակ պէյի տեղ եղած ընտրութեան քուէ համարը երկուշաբթի օրը կատարուելով, մեծապատիւ Տոքթոր Բուսինեան ընդհանուր ժողովը ատեն նախկին փոխանորդ, և մեծապատիւ Պրինցիպ Զափուր ազան ալ Քաղաքական ժողովը անդամ ընտրուեցան:

Պատրիարքարանէն պաշտօնական կերպով խմբակը տրուելու, որ յառաջեկայ կերպի օրը՝ հոկտ. 27՝ ազգային ընդհանուր ժողովը պիտի դուրսուր:

1. «Եւրոպայի Պատրիարքի հրաւերին և հրաւիրակները ներկայացնելու ամար ըստ 42 յօդուածոյ Սահմանադրութեան»:

2. Ս. Եւրոպայի Պատրիարքի ընտրութեան պատրաստութեանց նիստմամբ Սահմանադրութեան 17 և 21 յօդուածոյ պարունակած քանի մը կէտերուն բացատրութեանը և այս մասին ըլլալով անօրէնութեանց համար»:

3. Քարակտմարի և Պաշտօնի խորհրդի նկատմամբ սահմանուած յանձնաժողովը տեղեկագրով հանդերձ իւր հրաժարականը մատուցած ըլլալով, այս մասին պէտք եղածը անօրէնութեանց համար»:

Իւրիքէն հոկտ. 19 թուով հետեւեալ կը գրեն մեզ.

«Երեքշաբթի գիշեր մայրաքաղաքէ գեղած հեռագրական ըստ մը քաղաքի առաջնորդ Գեոր. Պօղոս Արքեպիսկոպոս կը հրաւիրէր յաղթող Պատրիարքութեան Ս. Պօղոս. Արքեպիսկոպոս 8-10 օրէ ի վեր Սահմանադրութեան ընտրութեան անսովորական փոփոխութեան նշանները հայտնաբերելու իսթանբուլում և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է, և իսթանբուլում անսովորական չափով զարգացած է»:

«Ես ըստ առհասարակ Օմիւռնայի մեծ արտադրութեան պատճառով, քանի որ պիտի զննուի յայտնի խաչմերձ, հեռաւոր, և քաղաքագետ սրբապետ Տօրմը անմիջական հովանաւորութենէն, որուն հայրական խնամքը 20-25 տարիէ ի վեր կը վայելէր քաղաքս, բայց սակայն ոչ սակաւ միջնորդութիւն է մեզ տեսնել որ այսուհետեւ Եւրոպայի սրբապետութեան խնամքը ոչ միայն Օմիւռնայից քաղաքի վայելէր, այլ համարէն Տաճարէնի մէջ»:

«Ոմանք կըսեն թէ Եւրոպայի սրբապետութեան Պատրիարքութիւն ընդունելը դեռ կասկածելի է. բայց ըստ իս չեմ յուսար որ Եւրոպայի սրբապետութեան ընտրութեան արդիւնք ընդհանուր թեան օրինաւոր բաղձանային ընդդիմանալ յանձն առնու»:

«Եւրոպայի սրբապետութեան անձինքը զրուածութիւն նմանի մը մէջ ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը կարգանք»:

«Այս նամակն ընդունած ատեն» Սրբապետը Սահմանադրութեան հանդէպ անհրաժեշտ կարգադրութեան համար, երբոր հեռագրական ըստ հասաւ որ Կաթաղի Սրբապետին Պատրիարք անուանելը, անմիջապէս յատուկ սուրհանդակով Եւրոպայի սրբապետութեան հայտնութեան համար: Սահմանադրութեան ընտրութեան ժամանակ իրեն վերաբերեալ զարմանքները իրեն հաղորդելով, ձեր խնամքով խորհրդը զաւտելու մասին թէ և շատ զոհեղաւ, բայց ես ինչ կընամ ընել, զիտեմ որ ինձմով Ազգային յառաջդիմութեան պիտի ըլլայ եւ կատարուի իրենց պիտի վերանայ աշխատիմ եւ զոհ ըլլամ, ըստ: Եւրոպայի սրբապետութեան թէ ամենին մի՛ կասկածիք: Այդը ձեր խնամքով և հանձնարելով կատարուի իրեն վաղ փառահետք և իր քաղաքացիները զաւտելու ինչու ինչու և ազգային սահմանադրութիւնը գաւազան ինչու ինչու»:

«Այս քաղաքի համարը եւ զաղաքատարած է. հրաւիրակներուն կ'աղաքեն»:

«Այդ քաղաքի ձեռնարկութեան ատիւթով եկեղեցական ամենամեծ հանդէս պիտի ըլլայ ի պատիւ Եւրոպայի սրբապետութեան, որ արեւելք կը վայելէ այսօր երկար տարիներ խաղաղութեամբ և իմաստութեամբ Օմիւռնայի վիճակը կատարելու համար, և միանգամայն ինչու երկարապիտանութեան քաղաքացիներն ալ Եւրոպայի սրբապետութեան: Եւրոպայի սրբապետութեան, որ արեւելք կը վայելէ այսօր երկար տարիներ խաղաղութեամբ և իմաստութեամբ Օմիւռնայի վիճակը կատարելու համար, և միանգամայն ինչու երկարապիտանութեան քաղաքացիներն ալ Եւրոպայի սրբապետութեան: Եւրոպայի սրբապետութեան, որ արեւելք կը վայելէ այսօր երկար տարիներ խաղաղութեամբ և իմաստութեամբ Օմիւռնայի վիճակը կատարելու համար, և միանգամայն ինչու երկարապիտանութեան քաղաքացիներն ալ Եւրոպայի սրբապետութեան»:

Ես տեղեկութիւններէն յայտնի կըլլայ նախ, թէ Գեոր. Պօղոս սրբապետին

Պատրիարքութիւն չընդունելուն լուրերը սխալ կամ անհիմն են: Երկրորդ՝ թէ Օմիւռնայի ազգային Եւրոպայի սրբապետութեան վերջին աստիճան զոհ և շեշտակալ են: Եւ երկրորդ թէ Եւրոպայի սրբապետութեան ազգաբնակիցներն ու զործուհիներն վաղ փառահետք եղած կասկածն անտեղի է: Եւրոպայի սրբապետութեան նշաններն են նախ Եւրոպայի սրբապետութեան իր հովանաւոր պարտաւորութիւններն անկասկած կատարել և ամեն տարի իր թեմաքան ազգային երեւել, որ անհուշտ անկարող և հիւսնադատ ծերութեան մը զործը չկրնար ըլլալ: Երկրորդն է՝ «Եւրոպայի սրբապետութեան, զոհ ըլլամ» խօսքը, որ եւանդուն և անձնուէր ազգային սրբապետութեան մը յայտարարութիւն կրնայ համարուիլ»:

Ես պիտի բարեմանութիւններով և մանաւանդ աշխուղ զգացմամբ փառաւոր Պատրիարքի մը ընտրութեան մէջ կրնանք վստահ ըլլալ որ աղբը չէ սխալած, և ինչպէս նախնիքս թուով ըսած ենք, մեծ յոյս ունենք որ ամենապատիւ Պօղոս Արքեպիսկոպոս ազգային մէջ նորարարութեան միանգամայն կասկած անհաղթելու զօրութիւնը մը պիտի ըլլայ»:

Ուստի ժամ առաջ իւր Պատրիարքական գահը հանելուն պատրուով, անտարակոյս ենք, որ Ս. Պօղոս հայ ժողովուրդն և մանաւանդ ազգային Սարգիսթիւն սրբապետի քաղաք յոյսեր բերող առաջին Սահմանադրական Պատրիարքի մը արժանաւոր ընդունելութիւն ընելու համար պէտք եղածը չեն խնայեր»:

Հատկապէս յայտնի է, որ Ս. Փրիզի հիւանդանոցին մէջ պատասխարուած խելաղար կանանց համար յատուկ և յարմար խնամատուն մը չըլլալուն, խելագիր արժաւորապէս պատասխարուելու և զարմանալու վիճակի մէջ չեմ: Փառաւոր խնամ և մեծ պատասխարանուն մէջ օգին անարտի խառնութեանց երթալով ըլլալով փոխառաջնորդ իրանց քաղաքացիներն անհրաժեշտ փառահետք ման մը գտնելու, ուրիշ գտնալուն հիւանդութեանց ալ զոհ կըլլային: Թէեւ ամեն ինչով և հակառակութեան անպատասխար վրանքն է:

Հիւանդանոցին այս կարեւոր պահաւորութիւնը թէ՛ ազնուամայլ խնամակալ տիկնանց և թէ՛ նոյն պատասխարանին բժիշկ մեծարդոյ Տօքթոր Ս. Ռաֆայէլեանի ուշադրութիւնը գրաւած էր, բայց հիւանդանոցին նիւթական վիճակը չէր ներքին նոր շէնք մը շինելու ձեռնարկել, ուստի Տօքթոր Ռաֆայէլեան պարտաւորուէր եր արդարեւ բարեբաղտ զիմեղով առնուց առաւանձնէն օժանդակութիւնը խնայելու: Աւրախ սրտիւ կը ծանուցանէր, որ հայոց ազգին բնատուր ձիւրն եւ զոյգ զիմեղաւ առաւանձնութիւնն իր այս անկախութիւնն ու ջանքը պատկեց, խնամակալ տիկնանց միջոցաւ բարեբաղտ ձեռք մը երկան հանելով, այն է մեծապատիւ Եստուածատուր աղա Ջուղեան պատուաւոր փառաւորներ, որ 9000 զուրուշ մօտ զրամ շնորհելով՝ ազգային Ս. Փրիզի հիւանդանոցին մէջ խելաղար կանանց համար յատուկ խնամատուն մը շինելու ծախքը հոգաց, և մեծարդոյ Տօքթոր Ռաֆայէլեանի վերակայութեամբ օգտուելու ընդարձակ և վայելուչ շէնք մը շինուեցաւ, որուն մէջ խելաղար կանայք արժանապէս կը պատասխարուն և կանոնաւորապէս կը զարմանան»:

Մեծապատիւ Ջուղեան Եստուածատուր ազգային այս առաւանձնէն և մանաւանդ արդիւնաւէտ նուէրն ընդհանուր ազգին գահութեանն ու շնորհակալեաց արժանի բարեբաղտութիւն մը ըլլալով, քաղաքէ մեզ սոյն զգացումը թարգմանաբար յիշեալ մեծապատիւ բարեբաղտին հաղորդել»:

Ճանիւր Զարչանկա քաղաքէն հոկտ. 9 թուով հետեւեալ կը գրեն, որուն վաղ ազգային Արօնական ժողովը մասնաւոր ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք»:

«Եթէ խիստ անկարգ և անկանոն առաջնորդական վիճակ մը կայ, անկողն արդարեւ Մարգուանու վիճակն է, որուն հոգեւոր գլուխն այնպիսի ընթացքի մը մէջ կը գտնուի, որ թէ՛ եկեղեցական և թէ՛ ազգային կանոնաց հակառակ է»:

«Ես քանի մը տողերը ցաւօք սրբապետի կը հաղորդեմ ձեզ, քանի որ անկողն գլուխն իր նախորդ հասած է, և որուն չեմ գիտեր բնական թէ անբնական հետեւութիւնն է որ բուն իսկ առաջնորդական արժանաւոր քաղաքին Մարգուանայ մէջ՝ կրօնափոխութիւնն օր քան զօր կը ծաւալի»:

«Ես քաճկներուս կրնայ ապացոյց մ'ըլլալ հետեւեալ եղելութիւնները ուրոյն ինչ աստիճան ծանրակշիւթիւն ունենալով՝ յուսամ թէ ազգային կեդրոնական Սարգուսթեան և Արօնական պատկաւի ժողովը ուշադրութեան չըլլալով Քանի չենք գիտեր թէ ինչպէս կրնայ Մարգուանայ առաջնորդ մը Ճանիւր վիճակին Քուրդներու աւանդին Եղան կրնէ անուն գիւղէն անձ մը Սինոպի Խուլուշ անուն գեղին վոյց քահանայ ձգնադրել մինչդեռ ոչ ինք և ոչ իսկ Սինոպիցի կրնան վայել անոր արժանաւորութեանը, ըստ որում անձանօթ է իրենց: Եւր. Մարգուանայ առաջնորդն ինչպէս կրցաւ քննել այն անձին արժաւորութիւնը կամ կրկին ամենապատիւ ըլլալով կամ չըլլալու և ուրիշ հանգամանքները, զորոնք Ճանիւր առաջնորդէն միայն կրնար և պէտք էր ստուգել: Բնականաւոր Մարգուանու Գեոր. առաջնորդն յիշեալ անձը Սինոպի Խուլուշ գեղին վոյց քահանայ ձեռնադրելով, և նոր ընծայ քահանային ընտանիքն ալ իրենց անձանօթ օտար երկիր մը երթալ յանձն առնելով, Ճանիւր Գեոր. առաջնորդը պարտաւորուեցաւ զանի իւր գիւղէն եկեղեցին համար վար գնելու»:

«Բայց ասիւ աւելի զարմանալին կայ, անձանօթ օտարութիւններ կրնան միշտ բաղդելուն շինել Մարգուանայ մէջ: Քանի մը հարիւր զուրուշ վճարելով առաջնորդին ոչ միայն քահանայ կրնան ըլլալ, այլ ամենամասնաւոր ալ, թէեւ օտարազգի ըլլան կամ քանի մը տեղ քանի մը կին ունենան»:

«Այնպէս օրինաւորութեան մը բացատրենք քաճկն, որպէս զի բարձրաստիճան եկեղեցական մը ի զուր բաւառած ըլլալու կասկած չտանք»:

«Ես օրինաւորութեան բժիշկ մը եկաւ Չարչանկա, որ հետը կին մը և ուրիշ ընկեր մը ունէր: Ես անձանօթ անձը վիճակիս առաջնորդ Գեոր. Մեւրուզ վարդապետէն իրեն փոխ 200 զուրուշ օգնութիւն խնայելով, առաջնորդն իր ուղիւ ինչ մարդ ըլլալու ուղեղ իմանալ: Ես և պատուաւորս, ըստ անձանօթ բժիշկը, Չանիարացի ենք, անունս Յովակիմ է: Մարգուանայ թեմաքան Սեդրէ քեօփիւրի գիւղէն կին մ'առի որ հետս է: պատկաւն ալ Մարգուանայ փանջին մէջ կատարուեցաւ, որուն համար 250 զուրուշ առաջնորդին 50 զուրուշ ալ վանքին տուի: Մեր առաջնորդը չկրնար զարմանք ըսել, ուղեղ տեսնել կեղծեալ բժիշկին վիշտակներ և միանգամայն անցալով: Բժիշկն ալ բերելու խոստում ընելով զուրս եկաւ և աներեւոյթ եղաւ: Երեք օր ետքը կինն եկաւ առաջնորդարան նոյն պէս 200 զուրուշ խնայելու ի իրանց իր ամուսնին: Գեոր. առաջնորդը դարձեալ քննութեան սկսաւ, և իմացանք որ կնոջ անունը Զեղինէ է: Մարգուանայ բնակիչներն Քեօփի օրուի արձիկը, որ առաջին անգամ Սեդրէ քեօփիւրի Գեորգիէն օրու Գեորգ անուն անձին հետս մեծանայրէն է, և երբեք տարիէ ի վեր այլ ընմացեր է: Սակայն երբեք ամիս առաջ վերջիցեալ կեղծանուն Յովակիմը ըլլալով թիւն ընելու պատճառանօք Սեդրէ Քեօփիւր գացեր և զինքը ինքնութեան ուղեւ է: Բայց տեղեւոյն երեւելիները չեն թողուցիր յիշեալ անձին ուղիւ ինչ աղբ ըլլալով, ամենամասնաւոր ըլլալով կամ չըլլալով չըլլանալուն համար: Բայց Մարգու

Հանայ դեր, առաջնորդն հրաման ընկեր է ամուսնանալու, և հետևաբար Մարգարէանայ վանքին մէջ Տ. Սիմեոն քահանային ձեռնադրութիւն տալիս խորհուրդը կատարուեց:

«Այս խոստովանութեան մէջ կրնան իր իրանք ստանալ Ստեփաննոս ըրազմայիս խորհուրդը, մեր Գեր. առաջնորդին կատարած աւելցումը. բայց որովհետեւ կրնա իր թախանձեր որ զինքը նոյն անձաւնովին ձեռքէն ազատէ, քանզի Մարգարէանէն երկուէն ի վեր իր ունեցած բոլոր զարդերը ձեռքէն առնելու ձանձու ծախքի դորձածներ էր. ուստի Գեր. առաջնորդն ալ Ստեփաննոս Գոթախիմը կանչելով յանդիմանեց, և անցազորին անպատճառ տեսնելու ուղեց: Անձանովին անցազորը բերելու համար դուրս ելնելուն, անգլահան կառավարութեան կողմէն բռնուեցաւ, և անցազորը քննուելով տեսնուեցաւ որ բուն անունը՝ Նիստաս օրդու Եօր. տամէ եղբի, և սարսառորին անունն ալ Ալիսամ օրդու Եօրիկ:

«Առաջարկութեան կողմէն ալ պէտք եղած քննութիւնն ըրազմով, ամուսնութիւնն ստուգուեցաւ, և ըրած խորհուրդները համար Ստեփաննոս Գոթախիմ Միստաս օրդու Եօրտամը բանտարկուեցաւ: Իսկ կինը քանի մը օր քահանայի մը տուն հիւր տրուելէ ետեւ, Գեր. առաջնորդին խորհուրդն Միստաս օրդու Եօրտամը բանտէն արձակուեցաւ, և հիւման հոս սրբ և կին թշուառ վիճակի մէջ երեսի վայ անցած են:

«Հա՛ Մարգարէանու Գեր. առաջնորդին 250 դուրուն համար հրամայած պատկին արդիւնքը: Այլ զիտէ թէ այս Ստեփաննոս Գոթախիմ Միստաս օրդու Եօր. տամն ուրիշ տեղեր ալ սոյն դերը չէ խաղացել, և քանի՛ քանի՛ հեղինակներու թըշուառութեան պատճառ չէ եղած:»

ԽԱՆՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսիան Ինքնակալը կայսերական զինուորացի հիւանդանոցներուն նոր շէնք մ'ալ ընելու ընդհատելով, հրաման ըրաւ որ Չամբձայի շրջակայները զանուած և իր սեպհական տաղանդէն երդ չորս սղոյններու և տերութեան վերաբերեալ մէկ ուրիշ այգիի մը, ընդ ամեն հինգ այգիի պէտք եղած դարմանը կայսերական դանձէն արուելով՝ բոլոր արդիւնքը զինուորական հիւանդանոցներուն շնորհուրէ:

— Հինգշաբթի օրը Օգոստոսիան Ինքնակալին հրամանաւ ձեռքաւոր նոր մրցում մը եղաւ: Բեհաստանէի դըռն սովորը, և 20ի չափ զանազան անասի ձիեր մրցելով անգլիական Ֆէլիքս անուն ձին երկու անգամ յաղթող եղաւ: Այնպէս Գրեյտը անուն փոքրիկ աշտեա ձին ալ նորէն յաղթող եղաւ:

— Եղիպտոսի փոխարքայ Բարձր Իսմայիլ փաշային ընտանիքն անցեալ հինգշաբթի մայրաքաղաքէս մեկնեցան Մէհմետ Էլի անուն եգիպտական շոքեարժ ֆրեզմոնով:

— Նրէկ ժամը վեցին քառօրէ մնացած մայրաքաղաքին մէջ երկրաշարժ մը եղաւ բաւական ստուգութեամբ, բայց բարեբաղդաբար մնաց մը չստուեցաւ:

— Օգոստոսիան Ինքնակալն անցեալ կիրակի օրը Իզմիտ գոցած ժամանակ, կայսերական Ֆէյյիկ Նիհատ շոքեարժ ֆրեզմոնին պաշտօնատարներուն մէկ մէկ ամանական, և նաւատարներուն երկերիու Օսմանեան լիւա, ընդամենը 81650 դուրուն պարգև շնորհեց ի վարձատրութիւն անոնց հաւատարմութեամբ ծառայութեանը:

— Այս հինգշաբթի առաւօտուն Գուլիստի մայր եկեղեցւոյ մէջ Ս. Պատարարի ժամանակ յանդարձ մարդ մը երևցաւ Պատարարական աթոռին վրայ նստած: Հոն գտնուող եկեղեցականը այս անակնկալ տեսարանէն շփոթելով, երբ

անկող դահալալը վար առնուլ ուղեցին, անկիտ կը պնդէր թէ ինք Մատուոյ կողմէն զրկուած է երկու տարիէ ի վեր պարսկ մնացած Պատարարական աթոռին վրայ առաջին աշխարհական Պատարարը բազմելու:

Աւերորդ է ըսել թէ այսպիսի անտեղի առաքելութեան մը պահանջը առողջ ուղեղի ծնունդ չըլլալով, խեղճ երազատեալ Պատարարական աթոռէն վար աթոռ և իրեն վայելուչ եղած բնակարանը փոխադրեցին, այն է Եփեսոս Գուլի հիւանդանոցը:

— Հինգշաբթի գիշեր Բերայի Երևելեան թատրոնին մէջ ի նոյառ համար զային աղքատաց արտաքոյ կարգի ներկայացում մը արուելով, ցաւօք որով կի մանանք որ 4230 դուրուն ծախք եղեր է, իսկ 3024 դուրուն մնալով, որով սոյն բարենպաստի ձեռնարկութիւնն ընդերքը համազգային աղքատաց նպաստ մը չըլլալով հայթայթելէ դատ՝ իրենց քսակէն ալ 1206 դուրուն վրայ տալու հարկադրուել են:

Արկայ արդարեւ կարեկցութեան արժանի վիճակ մ'է որուն պատճառը չենք ուղեր բացատրել:

— Թէ հրանէն դրուած նամակներ լուր կուտան թէ Պատկաստանի օսմանեան դեպքին Ս. Մայրաք. Եփեսոսի Բ. Բարսի հրամանաւ յիշեալ քաղաքէն մեկնել է Ս. Պոլսի դպրոց համար:

— Ամերիկայի միացեալ նահանգացի հիւսիսային հասարակարկութեան ծովային զօրութիւնը Մեքիկոյ և Պապուկոյ ծովային զօրութեանը հետ բաղդատելով երկուքէն ալ աւելի կերելի: Արդ՛հետեւ եղած վերջին քննութեանց նայելով, այսօրուան օրս հիւսիսային հասարակարկութեանը յիսուն և չորս դրահաւար մեծ նաւեր ունի ամեն կողմն՝ զարգացող պատրաստ ասիէց դատ ալ չորս հարիւր քանն և եւթ թը հատ շոքեարժ պատկարգական նաւեր ունի:

Իսկ Մեքիկոյ ծովային զօրութիւնը կը բաղկանայ տասն և եօթն դրահաւար նաւեր և երեք հարիւր քառասուն և մէկ պատկարգական շոքեարժներէ: Այնպէս Պապուկոյ տերութեան ծովային զօրութիւնն է տասն և վեց դրահաւար նաւ և երեք հարիւր քանն և հինգ պատկարգական շոքեարժներ:

Անոնցմէ գատ Մեքիկոյ և Պապուկոյ կառավարութիւնները տասնեկուսեակ հատ դրահաւար նաւեր ունին շինուելու վրայ: Ամերիկայի հիւսիսային հասարակարկութիւնն ալ քանն հասնող դրահաւար նաւեր շինուելու վրայ է, որոնք քիչ առնեն կը լինան:

Այս հաշուէն կը տեսնուի որ Հիւսիսային հասարակարկութիւնը, երկու մեծ տերութեանց ծովային զօրութեան հետ կրնայ մրցել:

— Բերայէն (Հալէպ) սեպտ. 29 թուով հետեւեալ կը գրեն մեզ:

Ժամանակ ժամանակ ձեր պատուական լրագրայն էջերուն մէջ երկրաշարժութեան համար արուած քաղաքականութիւնները կարդալով կուրախանայինք, իբր թէ այս բաղձարդին արուածը դարձանալով մեծամեծ օգուտներու հանդուստութիւններ պիտի ընծայէ օսմանեան մեծ աղօթքներով եւս հպատակաց: Բայց դժբաղդաբար այս կողմեր երբեմն երբեմն երկրաշարժաց կրած հարուստարութիւններն այս քաղցր օրհնութեան կատարմանը արգելք կըլլան, ինչպէս որ այս օրերս Քիլիսի մէջ պատահեցաւ: Եփեսոս օրդու խալիլ աղա անունով քիւրտ մը որ քանի տարիէ ի վեր ընտանեակ աւազակներու ձեռքէ Քիլիսու քաղաքը պահպանելու պատրուակաւ 40—50 անկանան զինուորներով Քիլիս կը բնակի, և հայազգեաց շատ անկրօնութիւններ ընելուն համար հայազգի Պայրաման կարապետ աղայ յարկաւադատէրը գէմ կը կենար, և ձեռքէն եկածին չափ ազգին պաշտպանութիւն կրէր, ամառս ի ինչ յիշեալ քիւրտի ձեռնուռութեամբ 400—1500 չափ զինեալ անձինք Պայրամանին Քիլիսու մօտ ունեցած Աքապէ անուն աղարակի կը կոխեն, և ոչ խար, ձի, կով, աւանակ, ուղտ, կահկարասի, ինչք եւայլ:

ըն եւ այլն յախտակելով աւերակ կը դարձունեն: Եւ երբ անկողն Միստիկիս լուր կը արբուի, և խալիլ աղան ի դատ կը կոչուի, չգար եւ եղբու թիւնն լուր չունենալով կողէ հաւտացնել: Բայց Պայրամանը թէ ամառիկ եւ թէ հայ վիաներ եւ տկանատեաններ բերելով մէծ լիւն մագդալ մը կ'առնու: Եւ Բերիա կուգայ՝ կուտակին դանդաղեալ, միանգամայն Քիլիսու բոլոր բնակիչք աղերսաւորներ զրկած ըլլալով, արդարաւոր կուտականիս խոստացաւ անձամբ Քիլիս երթալ, և գործը քննելով պէտք եղածը անորին:

— Այս տարի Խարբերդի դաւառէն երած բանդակին տասնորդական տուրքէն անցեալ տարուան վրայ երեք հարիւր հազար դուրուն աւելի արքունիի դանձաւ եկամուտ դրամաւորով, յաւաքելով տարին աւելի բանդակի հունցանելու համար պիտիւն պարտատուութիւններ կըլլան այն ընդարձակ երկրին մէջ, և դաւառին կուտակալ Ս. Սեմ. Հաւաքի Խարբէր փաշան ալ այս շահաւետ բերքին մշակութիւնը քաջալերելու համար դաւառին ամեն կողմը յորդորանայ նամակներ կը ցրուէ եղեր:

— Սպանիոյ արեւելեան կողմը վերջին օրերս յաճախ անձերներ տեղադրով, բոլոր դեպքը յորդեր և 30ի չափ դիւղեր բոլորովին ոգորուելով աւերակ եղեր են: Վարժապետն աւելի զեղեր ալ մեծ վնաս կրեր են: անթիւ անատուն և յիւսունի չափ ալ անձինք կեանքերնին կուրուսեր են:

— Աթենքի լրագրաց դաժննայելով, Յունաստանի նախորդ դահալորդայ Օթթոն թագաւորը մէկ միլիոն երկու հարիւր հազար տրաքի տարեկան թոշակ ունի եղեր: Իսկ նորոնտի թագաւորին համար, Յոնիական եօթն կղզեաց կողմանէ արուելք դուռնարն ալ մէկ տեղ առնելով՝ տարեկան ութ հարիւր քառասուն հազար տրաքի թոշակ օրոշեր է ազգային ժողովը:

— Ամերիկայի հիւսիսային հասարակարկութիւնը անցեալ 1862 տարւոյն հոկտեմբեր ամսին մինչև ներկայ տարւոյս սեպտեմբերի վերջը հարիւր տասնեկուսեակ միլիոն անգլիական լիւա ծախք ըրեր է պատերազմի համար:

— Պոկայէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն թէ մարտը որ երկար ժամանակ է ի վեր Հնդկաստանի մէջ տեսնուած չէր, այս տարի Պէրուստանի կողմէն անթիւ բազմութեամբ Տէհլի դաւառը մանկելով անբաւ վնաս հասուցեր է արմատաց:

— Միլանէն դրուած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ ժամանակակից խաղային երեւելի լեռնադէտ մը Պ. Պրանցո Մարթալի անուն՝ Ս. արք. Յիսուսի անունով նոր դիւղ մը հրատարակել է, որ քանի մը ամիս առաջ Պարիզի մէջ հրատարակուած Պ. Բրանսի Ս. արք. Յիսուսի անուն գրքին անհաւատութեան կարծիքները պատմական և փիլիսոփայական դուրսը պապացոյցներով կը հերքէ:

— Մեքիկոյ մէջ դանուած բանդակի դորձարաններուն վրայ դադարաւ մ'ուներանալ համար արժան կը համարինք անգլիական Ս. արք. խաղային հրատարակած հետեւեալ հաշիւը հոս գնել:

Մեքիկոյ մէջ այս միջոցիս բանդա բաժնի գործարանաց մէջ աշխատող գործաւորաց թիւը՝ Ամերիկայի պատերազմէն առջի թուոյն հետ բաղդատելով, 160835 հոգի պակասած է: Անոնցմէ կիսով չափը անգործ են, մնացեալներն ալ կամ ուրիշ գործով զբաղեալ են կամ Աւստրալիա և ուրիշ տեղեր ոսկւոյ հանքերու մէջ աշխատելու գացած են: Արդ, ամեն կողմանէ առնուած հաշիւներուն նայելով, այս տարի Եղիպտոսէն ու Տաճկաստանէն երեք հարիւր հազար հոգի (պարսկ), Հնդկաստանէն երեք հարիւր յիսուն հազար հոգի, և ուրիշ տեղերէ հարիւր յիսուն հազար հոգի, ընդամենը ութ հարիւր հազար հոգի բանդակ Մեքիկոյ երթալու յոյս կայ: Այսու ամենայնիւ այսքան բանդակը Մեքիկոյ ներկայ դորձարաններուն համար չորս ու կէս օր

ուսն պաշար մ'է միայն:

— Մարտի լրագրաց խոսքին նայելով՝ Մեքիկոյ կառավարութիւնը որոշեր է որ այսուհետև շինուելիք նաւերն առհասարակ պատուական շոքեարժ կամ դրահաւոր նաւեր ըլլան: Այս որոշման վրայ Մեքիկոյ նաւարաններուն մէջ շինուած կամ շինուելու վրայ եղող բազմութիւն փայտաշէն նաւեր աման գնով ծախուիլ սկսեր են:

— Պ. Մատար անուն գաղղիացի օգտակար դր. և մեծ օգտակարի մը շինած ըլլալով, հոկտ. 18ին Փարիզի Է. ան ար Մարս (Քիսի դաշտ) ըստած հրապարակէն ձանաթ եղեր է իւր կնոջն և ուրիշ եօթը անձանց հետ, և հետեւեալ օրը Հաննովերի երկրին մէջ Ռիւթամ ըստած անգը իջեր է, 17 ժամու մէջ 250 փարսակ ձանաթ ընելով, որ գրեթէ շոքեարժութիւն մէկ ու կէս արագութիւնն ըսել է: Բայց իջնելու տունը օգտակարի խարխիւր ըլլելով, իրիւր ժամու չափ ասպին անդին գարնուէր է, որով ձանաթներուն մէկ քանին ծանր ու թեթեւ կերպով վերադարձեր են:

— Հայտնի է որ կառածիկ շոքեարժի ներք գար ի վեր տեղեր հասած ժամանակին մէկէն աւելի կառք չէին կրնար քաշել, ուստի հարկ կըլլար ամեն մէկ կառքերը դատ դատ շոքեարժի կապելով գար ի վերէն անցունել: Այս դժուարութեան առաջին անգիւր համար Պ. Բիթիէ անուն գաղղիացի ծառայար մը նոր կառածիկ շոքեարժի մը հարկեր է, որ երկու հազար կենդանոր ծանրութեամբ բեռնաբարձ կառքերը դար ի վեր տեղերէ դիւրութեամբ կրնայ անցունել:

Այս նոր դիւար մասնաւոր յանձնաժողովի մը ներկայութեան քննուելով՝ յաջողութիւնը հաստատուել է: Հետեւաբար յիշեալ գաղղիացի ծառայարն յատուկ արածութիւն արուել է սոյն շոքեարժին շինելու:

— Լրագրոյս 608 թուովը Մարտի մէջ պատահած սոսիալ անցք մը պատճառ է ինք, այն էր՝ գիշեր ատեն որմադորձ մը իւր տունէն հանուելով աչքերը կապած ուրիշ տուն մը տարուիլ և հոն թշուառ մանկամարդ կին մը ողջ ողջ պատի մը մէջ հիւսուիլ:

Մարտի օստիկանութիւնն այս բարբարոսական ոճին լուր որմադորձէն առնելով, հեղինակները դանդաղ համար աւան հնար եղած խաղաղութիւններն ընելէ և ոճարդորձներուն հետքը չգնեն, թէ ետեւ, յատուկ յայտարարութեամբ իմաց տուել է Մարտի բնակաց, թէ ո՛ր ընտանիք որ մարդու կորուստ ունի, ոստիկանութեան իմաց տայ:

Այս յայտարարութեան վրայ Մարտի բնակիչներն 13 ընտանիք օստիկանութեան ներկայանալով որը իր օրդին, որը իր աղջիկը կորսնցուցած ըլլալը, և մէկն ալ իր 17 տարեկան մէկ աղջիկն իր մէկ աղբականին հետ Հուսմ գրեց ըլլալով, երկուքին ալ աներեւոյթ ըլլալ խնայ տուել է: Ռոտիկանութիւնը կառածելով որ պատին մէջ հիւսուած օրիորդն այս ըլլալու էր, խեղճ որմադորձ բանաւորներ է, և իր յայտնի ու ծածուկ խաղաղութիւնները կը շարունակէ երբեք ոճարդորձները գտնելու համար:

— Պաղղիական լրագիր մը հետեւեալ վիճակագրական տեղեկութիւնը կուտայ Պրանցիսիան ըստած լատին կրօնաւորներուն վրայ:

Պրանցիսիան կրօնաւորաց արդի թիւն է 200000 այր և 300000 կին մայրապետ: Երկու հարիւր յիսուն երկու դաւառ. ունին և 26 հազար վանք, որոնց 35ը Օսմանեան կայսրութեան մէջ է:

Այս կրօնաւորական կաղէն մինչև յայտարարութիւնը պատ և 3000 երկուսուց եղեր է, և ութ հազարէն աւելի աղկապ կայսրուհի, թագաւոր, թագուհի սոյն կրօնաւորական միաբանութեան անդամ դուրս են: Միւթց գատ 3000 ալ սուրբ եղեր է այս կրօնաւորներէն, որոնցմէ 1700ը մարտիրոս եղեր են:

